

อย่าลดทอนนักศึกษาให้กลายเป็น “ผู้ไร้เดียงสา”

ทางการเมือง

written by กิตติมา ขุนทอง | มีนาคม 20, 2020

นักศึกษา ม.ราชภัฏสกลนคร จุดเทียนไว้อาลัยต่อการยุบพรรคอนาคตใหม่ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563 เครดิตภาพ สำนักข่าวประชาไท

กิตติมา ขุนทอง เรื่อง

เสียงของความไม่เดียงสา

“อาจารย์ เราจะทำอะไรได้บ้าง เลือกตั้งบัตรเข่งแบบนี้ พวกผมรับไม่ได้ โกงชัด ๆ” (หลังวันเลือกตั้ง)

“อาจารย์ พวกเราไปลงชื่อถอดถอน กตต. มา ถอดได้ไม่ได้ไม่รู้ แต่อย่างน้อยก็ได้ทำ” (หลังการเลือกตั้ง)

“อาจารย์ ถ้าเขาชุมนุมที่กรุงเทพฯ หนูจะไป หนูโกรธ มันไม่ถูกต้อง มันไม่เป็นธรรม แกล้งกันชัดๆ” (คำคืนหลังประกาศยุบพรรคอนาคตใหม่)

“อาจารย์ หนูอยากไฮด์ปาร์ก หนูทนไม่ไหวแล้ว หนูไม่กลัวอะไรทั้งนั้น กลัวแต่รัฐบาลโง่ ”
(ช่วงบ่ายก่อนกิจกรรม flash mob ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร – มรภ.สกลนคร)

“อาจารย์ วันก่อนได้ไป flash mob ใหม่ ผมตั้งใจว่าจะไป แต่ผลอหลับไปตอนเย็น เสียใจไปไม่ทัน แถมยังโดนแม่ว่าอีก แม่ฝากไปโล่งตุ้” (หลังกิจกรรม flash mob มรภ.สกลนคร)

คุณได้ยินเสียงเหล่านี้บ้างไหม?

ได้ยินบ่อยแค่ไหน?

การใช้ประโยคคำถามดังกล่าวไม่ได้ต้องการถามเพื่อโอ้อวดว่าได้ยินมากกว่าหรือน้อยกว่าใคร เพียงแต่อยากจะทำสะท้อนให้เห็นถึงอาชีพอาจารย์ในสภาวะการเมือง หลังการรัฐประหารเมื่อปี 2557 ว่ามักประสบพบเจอกับคำถามและบทสนทนาทางการเมืองจากนักศึกษาอยู่เสมอ

จากการประมาณการ ไม่น่าจะต่ำกว่าร้อยครั้งในช่วงเวลา 6 ปีที่ผ่านมา

ในฐานะอาจารย์ หลายครั้งก็ได้แต่รับฟังอย่างเข้าใจและเห็นใจผู้ที่ตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกัน
เทอมที่ผ่านมา ผู้เขียนได้รับผิดชอบสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปวิชาหนึ่งในหัวข้อ “social movement” มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียน 300 กว่าคน

หลังสอนจบได้แจกใบงานให้นักศึกษาคิดแคมเปญการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาในสังคมที่พวกเขาคิดว่ามีจำเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อนั่งตรวจงานสิ่งที่นักศึกษาสะท้อนว่า เป็นปัญหาที่ต้องมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง กว่าร้อยละ 60 เป็นปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นผลมาจากรัฐบาล คสช. และรัฐบาลปัจจุบัน เช่น ผู้บริหารประเทศไม่มีภาวะผู้นำ ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศล้มเหลว ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัญหาการคอร์รัปชัน พวกเขาเสนอ

ให้เปลี่ยนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเลือกตั้งใหม่เพื่อคืนสิทธิ์ให้ประชาชน

ส่วนอีกร้อยละ 20 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการจราจร ความรุนแรงทางเพศ และยาเสพติด ที่เหลือเป็นเรื่องระบบการศึกษาและคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย

เสียงและข้อความจากใบงาน เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีความตื่นตัว และมีความรับรู้ทางการเมืองสูง

พวกเขาเฝ้าติดตามสถานการณ์ผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ รวมทั้งการเคลื่อนไหวทางสังคม และสร้างเครือข่ายแบบใหม่ในเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ ดังปรากฏการแชร์คลิป การ # แฮชแท็กต่างๆ เช่น #บัตรเขย่ง #SaveThanaton #มึงมาไล่ดูสิ

หลายครั้งที่ผู้เขียนกำลังมีงงกับเหตุการณ์ทางเมือง นักศึกษากลับเป็นผู้ตั้งคำถามต่อผู้เขียน ในฐานะอาจารย์ว่า “แล้วอาจารย์ไม่คิดจะทำอะไรเลยเหรอ?”

จริงๆ แล้ว พลังนักศึกษาไม่ตายหรือหายไปอย่างที่ใครหลายคนเคยตั้งคำถามและกังวล แต่พวกเขากลับมีปฏิบัติการหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการสะสมคลังความรู้นอกห้องเรียน และสร้างเครือข่ายบนสังคมออนไลน์ที่ลึกและเกาะเกี่ยวอารมณ์ร่วมของผู้คนที่ประสบชะตาเดียวกันไว้ด้วยการโพสต์ การคอมเมนต์ และแฮชแท็ก

ขณะเดียวกัน การมีชีวิตในชนบทอีสานทำให้พวกเขาเห็นความทุกข์ยากที่พ่อแม่และคนในชุมชนต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นราคาผลผลิตที่ตกต่ำ การแย่งชิงทรัพยากร และการละเมิดสิทธิชุมชน โดยเฉพาะกรณีโครงการสำรวจแร่โพแทชวานรนิวาส โรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล รวมถึงนโยบายรัฐที่ไม่เป็นธรรมต่างๆ เช่น นโยบายทวงคืนผืนป่า การไล่ที่เพื่อประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน ตลอดจนการใช้อำนาจรัฐโดยเฉพาะทหารและตำรวจคุกคามข่มขู่ ตลอดจนจับกุมคุมขังชาวบ้านอย่างไม่เป็นธรรม

กระทั่งเมื่อพวกเขาสูญเสียตัวแทนทางการเมืองจากยุบพรรคอนาคตใหม่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

รมนุญ การออกมาชุมนุม flash mob แบบโดมิโนครั้งใหญ่จึงปรากฏขึ้น

กลุ่มนักศึกษาสิงห์ภูพานรัฐศาสตร์ราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จ.สกลนคร จัดกิจกรรม
รรม “รัฐศาสตร์ราชภัฏไม่นอกนา สิงห์ภูพานสบตาบรรพชน” จุดเทียนไว้อาลัยหลังการยุบพรรค
อนาคตใหม่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เครดิตภาพจากเว็บไซต์ประชาไท

Flash mob ปฏิบัติการทำทนายแบบซึ่งหน้า

เย็นย่ำของวันที่ 27 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ณ ลานด้านหน้าคณะมนุษยศาสตร์ฯ มรภ.สกลนคร
คลาคล่ำไปด้วยนักศึกษา นักเรียน และประชาชนคนวัยทำงาน กระทั่งผู้สูงอายุ

จากการกะด้วยสายตาและคาดคะเนจากประสบการณ์ที่เคยใช้พื้นที่จัดกิจกรรม น่าจะมีคนมา
ร่วมไม่ต่ำกว่า 400-500 คน เพราะบริเวณลานหน้าคณะมนุษยศาสตร์ฯ แเน่ขนำัดจนล้นออก

มานอกถนนและบริเวณใต้ตึก

นักศึกษา-นักเรียนชายหญิง คนแล้วคนเหล่าสลับสับเปลี่ยนกันขึ้นปราศรัยและอ่านบทกวี

ประโยคที่ได้รับเสียงตอบรับและขานรับจากผู้คนจนดังกระหึ่มคือ “เผด็จการจง
พินาศ ประชาธิปไตยจงเจริญ” “ประยุทธ์ออกไปๆ”

ภาพเหล่านี้ไม่เคยปรากฏและไม่คิดว่าจะปรากฏในรั้วมหาวิทยาลัยแห่งนี้

วันก่อนหน้านั้นและวันถัดๆ มา flash mob ก็เกิดปรากฏการณ์ลักษณะเดียวกันในสถาบันการ
ศึกษาแห่งแล้วแห่งเล่า กระจายทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

หากนับย้อนกลับไปหลังเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 หรือตั้งแต่เกิดการ
รัฐประหารปี 2557 การออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบทำท่ายซึ่งหน้า (direct action)
กับรัฐบาลของนักเรียนและนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเดินขบวน การชุมนุม และการประท้วงในรูป
แบบต่างๆ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเขตกรุงเทพฯ หรือมหาวิทยาลัยใหญ่ๆ ตามภูมิภาค เช่น ม.
เชียงใหม่ [ม.ขอนแก่น](#) และม.บูรพา เป็นกิจกรรมเฉพาะพื้นที่

แต่ในครั้งนี้นักพบว่า มหาวิทยาลัยขนาดเล็กตามต่างจังหวัด โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ที่ถูกมองว่ามีชนบของความไม่ชอบ กลับออกมาเคลื่อนไหวสอดประสานร่วมด้วยราวกับพลุไฟ
แห่งประชาธิปไตยถูกจุดขึ้นพร้อมกัน

[กรณีการยุบพรรคอนาคตใหม่](#) กลายเป็นฟางเส้นสุดท้ายที่ผลักดันให้นักศึกษาประกาศ
ตัวทำท่ายกับรัฐบาลและความมอยุติธรรมอย่างซึ่งหน้า การยุบพรรคการเมืองดัง
กล่าวทำให้พวกเขารู้สึกสูญเสียตัวแทนที่ต่อสู้ในสนามการเมือง

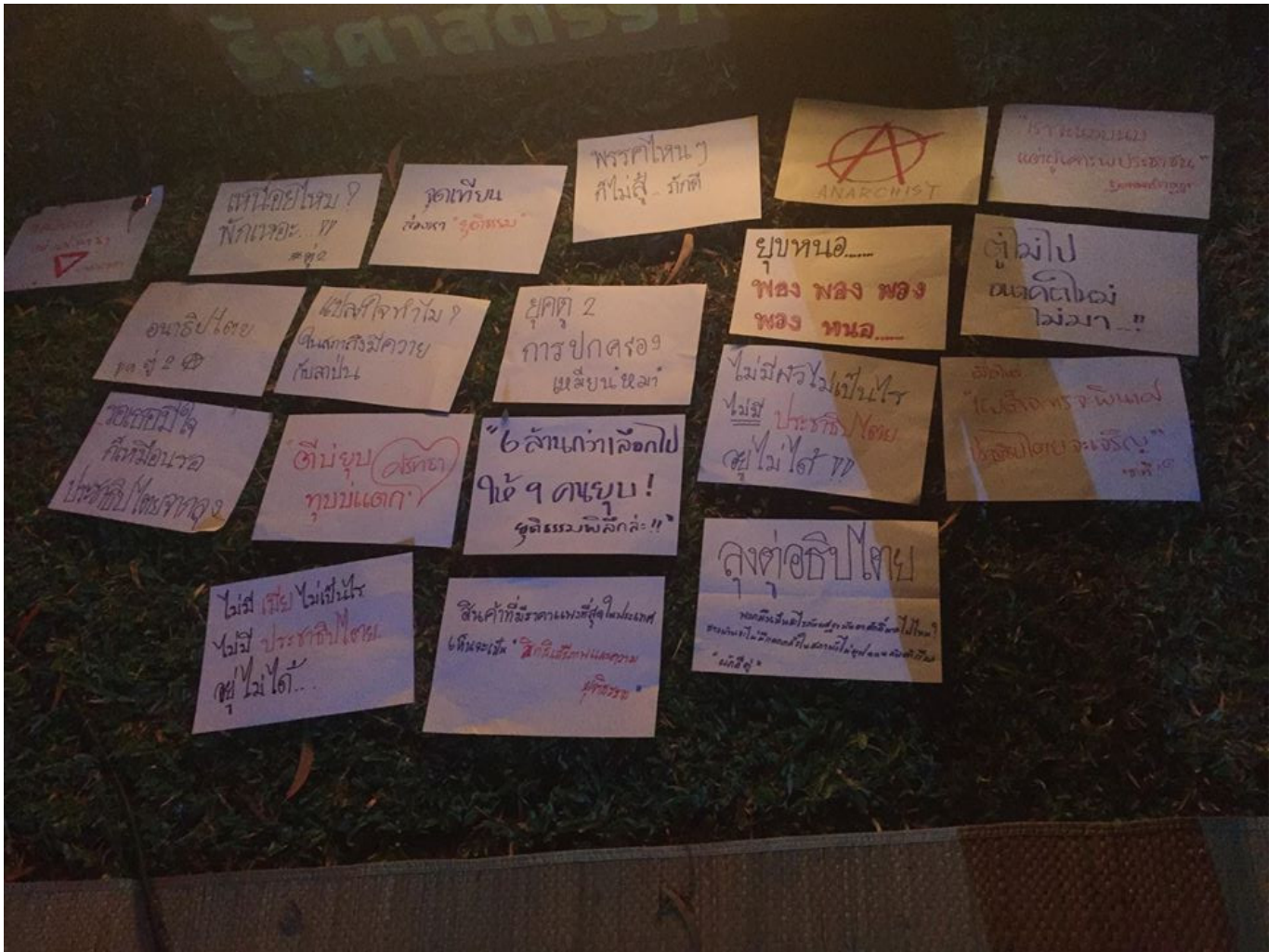
ที่ผ่านมา พรรคอนาคตใหม่ นำโดย ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ประกาศชนกับอำนาจเผด็จการอย่าง
ถึงพริกถึงขิง ในช่วงเวลานั้นนักเรียนนักศึกษาทำหน้าที่ได้แต่เฝ้ามอง สนับสนุน ให้กำลังใจ

และสร้างเครือข่ายเพื่อต่อต้านเผด็จการอย่างไม่เป็นทางการบนโลกสังคมออนไลน์ไปพร้อมๆ กัน

การเคลื่อนไหวของนักศึกษาที่มีรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ไม่มีผู้นำหรือแกนนำในการจัดตั้งชัดเจน เป็นการเคลื่อนไหวเฉพาะหน้าและเป็นขบวนการมวลชนแนวระนาบที่เน้นการมีส่วนร่วม และเปิดให้ทุกคนสร้างอำนาจร่วมกัน

เท่าที่สังเกต เวที flash mob ที่สกลนคร ใครที่ต้องการไฮด์ปาร์กสามารถไปยืนต่อแถวข้างเวที แล้วขึ้นไปได้เลย แสดงให้เห็นว่า พวกเขารู้สึกเชื่อมั่นและไว้วางใจว่าทุกคนต่างมีอุดมการณ์ และเป้าหมายเดียวกัน คือการไม่เอาและไม่ยอมจำนนต่อรัฐเผด็จการอำนาจ

เวลาไม่กี่ชั่วโมงของ flash mob การไม่เอาเผด็จการ ได้รับการอธิบายและตีแผ่ถึงความล้มเหลวของการบริหารประเทศ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำ ศีลธรรมของผู้บริหารประเทศ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม การรับมือกับไวรัสโควิด-19 รวมไปถึงการทวงถามและตามหาสิทธิที่ถูกกลืนรอนไป ขณะเดียวกันก็เรียกร้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกำหนดอนาคตและสร้างสรรค์โลกแห่งประชาธิปไตย

ข้อความบนกระดาษที่นักศึกษาสิงห์ภูพานรัฐศาสตร์ราชภัฏ มหาวិทยาลัยราชภัฏสกลนคร จ. สกลนคร เขียนระบายความรู้สึก หลังการยุบพรรคอนาคตใหม่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เครดิตภาพจากเว็บไซต์ประชาไท

อย่าลดทอนนักศึกษาให้เป็น “ผู้ไร้เดียงสา” ทางการเมือง

การที่ [นายกรัฐมนตรีออกมาพูดในที่ประชุมรัฐสภา](#) เมื่อวันที่ 27 ก.พ. 2563 ต่อกฎการออกมามีชุมนุมของนักเรียนนักศึกษาว่า “...รู้สึกกังวลกับเด็กเหล่านี้ที่อาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจถูกชักชวน อาจถูกปลุกมาโดยฟังความข้างเดียว ขอให้นักศึกษาทุกคนที่ชุมนุมเวลานี้ ช่วยฟังข้อมูลของรัฐบาลที่ได้แถลงออกไป...”

คำพูดดังกล่าวของนายกรัฐมนตรีและการรับลูกต่อจากบรรดากองเชียร์ของรัฐบาล นับเป็นความพยายามในการลดทอนให้นักศึกษากลายเป็นผู้ไร้เดียงสาทางการเมือง เป็นผู้อ่อนด้อย

ประชาธิปไตย ประหนึ่งว่านักศึกษาที่บรรลุนิติภาวะเหล่านี้ เป็นผ้าขาวที่บริสุทธิ์ และไม่ประสีประสาต่อโลกที่นอกเหนือจากห้องเรียนและตำรา

การออกมาชุมนุมจึงเป็นไปได้ ถ้าไม่มีคนยุยงปลุกปั่นอยู่เบื้องหลัง (ซึ่งก็คือ นักการเมืองฝ่ายตรงข้ามหรืออาจารย์)

หากพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ว การทำให้นักศึกษากลายเป็นผู้ไร้เดียงสาทางการเมือง คือความพยายามในการลดทอนความชอบธรรมในกระบวนการสร้างและฟื้นฟูประชาธิปไตยที่นักศึกษา กำลังจะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางความคิด (trend setter) ในการต่อสู้กับอำนาจเผด็จการและ อภิสิทธิ์ชน ซึ่งรัฐบาลอาจจะรับมือยากกว่าพรรคอนาคตใหม่หลายเท่าตัว

นายที่แท้จริง

ผลจากการออกมาเคลื่อนไหว ทำให้แกนนำนักศึกษาหลายคนถูกติดป้ายสีให้เป็น “พวกซังชาติ” และพวก “ป่วนชาติ” ถูกไล่ล่าคุกคาม ทั้งในชีวิตจริงและโลกโซเชียล

ประเด็นเรื่อง “ชาติ” (nation) เป็นเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ จำได้ว่ากลางปี 2562 ในห้องเรียนวิชาหนึ่ง ผู้เขียนเคยตั้งคำถามกับนักศึกษาว่า “ชาติ” คืออะไร กลับพบคำตอบที่ตรงไปตรงมาที่สรุปว่า “ชาติ” คือประเทศไทย คือคนไทยกว่า 70 ล้านคนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นนิยามชาติบนจินตนาการของการเป็นชุมชน ทั้งเชิงพื้นที่และเชิงสังคมของคนที่อยู่ร่วมกันหลากหลายเชื้อชาติและศาสนา

เมื่อถามต่อว่า ใครเป็นเจ้าของชาติ จำได้ว่านักศึกษาตอบเหมือนกันทั้งห้องว่า “ประชาชน/คนไทย” ต่อจากสองคำถามนี้ก็มีคำถามให้วิเคราะห์ถกเถียงต่อจากคำตอบของพวกเขาอีกมาก แต่ที่ยกมาเพื่อให้เห็นความคิดแว็บแรกของการจินตนาการความเป็นชาติเท่านั้น

คำตอบเหล่านั้นไม่ได้อ้างอิงทฤษฎีชาติ (nation) หรือรัฐประชาชาติจากนักคิดสำนักใดๆ แต่มาจากมโนสำนึก (moral conscience)

เด็กยุคใหม่เติบโตมากับความเข้าใจว่าพวกเขามีอำนาจในการเลือกผู้นำประเทศ และเติบโตมาพร้อมความเข้าใจในเรื่องอำนาจของประชาชนเป็นผู้สร้างรัฐ

อำนาจรัฐ คืออำนาจที่ถูกใช้ในนามประชาชนที่ออกสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและจ่ายภาษี “ชาติ” ใหม่โน้มน้ามนักของพวกเขาจึงไม่ใช่ของอภิสิทธิ์ชนกลุ่มใดที่จะอ้างอำนาจเหนือชาติได้อย่างสิทธิขาด โดยเฉพาะอภิสิทธิ์ชนที่เคยปล้นสิทธิการเป็นเจ้าของบ้านและนำไปขู่ขู่ยาได้ตามอำเภอใจมานานหลายปี

การตระหนักรู้ว่า อำนาจเป็นของประชาชนและประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ อันหมายถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนในวิถีประชาธิปไตย ความเป็นธรรมทางสังคม สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่ผู้คนควรยึดถือเป็นหลัก

เมื่อเป็นเช่นนั้น ภาพของคนที่ยืนกุมเป่า เกรงกลัวเมื่อเจอนักการเมือง รัฐมนตรี ข้าราชการ หรือ “นาย” จึงค่อยๆ หายไปจากการรับรู้ของคนรุ่นใหม่ แทนที่ด้วยความเข้าใจว่า ประชาชนคือคนที่เสียภาษีเพื่อพัฒนาประเทศและเป็นผู้จ่ายเงินเดือนเป็น “นายที่แท้จริง”

สำนัก “นายที่แท้จริง” เป็นสถานะแห่งสิทธิที่ทรงพลังของประชาชน ที่ไม่อาจยอมให้อภิสิทธิ์ชนในรูปเผด็จการกดขี่และดำรงอยู่เหนือประชาชน

การเคลื่อนไหวของนักศึกษาจุดติดแล้ว “ยากที่จะดับลง” ตราบเท่าที่พวกเขายังไม่ได้สถานะแห่งสิทธิและอำนาจในฐานะเจ้าของชาติคืนกลับมา

หมายเหตุ: ความคิดเห็นหรือมุมมองต่างๆ ที่ปรากฏบนเว็บไซต์เดอะอีसानเรคคอร์ด เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่ได้เป็นมุมมองหรือความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ เดอะอีसानเรคคอร์ด